

Ministeri Sanni Grahn-Laasonen

Ulkosuomalaisparlamentin 20-vuotisjuhlaistunto 17.6.2017

[Suomalaisuus]

Hyvä juhlaväki,

Suomalaisuutta on pohdittu ja pohditaan Suomen 100-vuotisjuhlien kunniaksi useissa eri tilanteissa.

Uskon, että suomalaisuuden määrittely ulkosuomalaisena kirkastuu. Me kaikki muualla asuneet tiedämme ja te asuvat tiedätte, miltä tuntuu kantaa kotiin laukuissa tuttuja aikakausilehtiä, lastenkirjoja, muumi- tai satavuotismukeja, Fazerin sinistä ja/tai salmiakkia. Herkkuja ja mukejakin saa joka puolelta maailmaa. Miksi sitten juuri näitä aarteita rahdataan paikasta toiseen, vuodesta toiseen? Miksi ulkosuomalaismyyjäisissä viedään sinapit, hernekeitot, salmiakit, karjalanpiirakat ja pullat nenän edestä? Koska ne ovat suomalaisia. Koska ne tuovat Suomen sinne, missä ikinä olemme.

Tänä vuonna on erityisen hienoa olla suomalainen. Olemme voineet yhdessä juhlia niin täällä Suomen kamaralla kuin kaikkialla siellä, mihin suomalaiset ovat vuosien varrella kotiutuneet. Suomalaisuus on sitä, että tuntee olevansa suomalainen - olipa missä pain maailmaa tahansa.

Mainitsin äsken suomalaiset lastenkirjat. Ne esittelevät usein hauskalla, hieman vinolla ja samalla tarmokkaalla huumorilla sisukkaita ja vaikeuksia pelkäämättömiä lapsia - ajatelkaamme vaikkapa Tatua ja Patua, Ellaa, Heinähattua ja Vilttitossua, Risto Räppääjää, Onnelia ja Annelia. Tarinoilla on opetuksia, ne viestittävät usein vaikeistakin asioista, mutta ne koukuttavat. Tarinoita haluaa kuulla ja lukea kerta toisensa jälkeen.

Kun monikielisyys on yhä useammassa perheessä arkea, äidinkielen säilyttäminen on tärkeää. Tiedämme, että äidinkielen kehitys tukee tasapainoista kasvua ja tunne-elämässä vaikeiden asioiden sanottamista. Suomalaiset lastenkirjat tukevat sekä kielenoppimista että tunne-elämän monipuolisuuden hyväksymistä.

[Suomi-koulut]

Arvoisat kuulijat,

Ulkosuomalaisparlamentin yksi tärkeimmistä toiminnoista on antaa tukea suomen kielen opetukselle maailmalla. Suomi-koulut ovat syntyneet maailmalla ulkosuomalaisten omasta tarpeesta ja aloitteesta välittää lapsilleen suomen kieltä ja suomalaista kulttuuriperintöä.

Monelle oppilaalle Suomi-koulu on tärkeä ja joskus jopa ainoa side suomen kieleen ja omien vanhempiensa kotimaahan.

Suomi-koulun merkitys on niin vanhemmille kuin lapsille ensisijaisesti sosiaalinen. Koulun kautta on mahdollista tukea koko perheen suomen kielen ja kulttuurin ylläpitämistä ja oppimista ja lisäksi koululta on helppo löytää vertaistukea ja suomenkielisiä ystäviä.

Suomi-kouluja tuetaan valtionavustuksin vuosittain. Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa tästä määrärahasta kokonaisuuden, jonka Opetushallitus kohdistaa Suomi-koulujen toiminnan tukemiseen ja kotiperuskoulu/hemgrundskola-toimintaan sekä Suomi-koulujen tuki ry:lle.

Suomi-koulujen oppilasmäärä kasvoi voimakkaasti 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, mutta näyttää vakiintuneen 2010-luvun alussa noin 4 000:een. Suomi-kouluja toimii noin 150 eri puolilla maailmaa. Oppilaiden määrä lisääntyy jatkuvasti. Valtion avustusta saavissa Suomi-kouluissa oli lukuvuonna 2015–2016 yhteensä 258 oppilasta enemmän kuin aiempana vuonna. (Lisäys oli 6,1 % kokonaisoppilasmäärästä 4 238.)

Suomi-kouluja ei olisi ilman sitä valtavaa aika- ja työpanosta, jota suomalaiset ympäri maailmaa tähän toimintaan antavat. Kuten äsken totesin, Suomi-koulu ei synny tyhjästä. Jokainen kohtaaminen suunnitellaan, valmistellaan huolella ja niihin matkustetaan usein kaukaa. Uskon, että Suomi-koulut syntyvät välittämisestä.

[Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi]

Hyvät kuulijat, arvoisat ulkosuomalaisparlamentin jäsenet,

Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuosi 2017 on sukupolvemme merkittävin juhlavuosi.

Juhlavuosi vaalii Suomen vahvuuksia, kuten tasa-arvoa ja demokratiaa, ja tarjoaa suomalaisille ja Suomen ystäville monipuolista ohjelmaa niin Suomessa kuin rajojemme ulkopuolella. Juhlavuoden aikana muistetaan mennyttä, juhlitaan juuri tätä hetkeä, jossa elämme, ja luodaan suuntaa Suomen tulevaisuuteen.

Juhlavuoden kantava kattoteema on Yhdessä– ja yhdessä olemme rakentaneet koko tälle vuodelle kulttuuria ja elämyksiä sisältävän ohjelman eri toimijoiden kanssa. Emme juhli itsenäistä Suomea vain täällä kotimaassamme vaan ympäri maailmaa, jokaisessa maassa, jossa suomalaiset elävät ja vaikuttavat.

Ulkomailla olevien Suomi-toimijoiden yhteinen Suomi 100 Maailmalla -hanke, jossa Suomi-seurakin on mukana, vahvistaa yhteistä juhlaa kutsumalla ulkosuomalaisia mukaan juhlavuoteen ja kokoamalla yhteen ulkomailla järjestettävää juhlavuosiohjelmaa. Suomi-Seuran edelleen jakamat valtionavustukset eri ulkosuomalaisjärjestöille ja -medioille mahdollistavat juhlavuoden kulttuurista ulkosuomalaistoimintaa ruohonjuuritasolla maailman eri kolkissa.

[Kirjeäänestäminen ulkomailla]

Hyvät kuulijat,

Ulkosuomalaisparlamentti on toistuvasti pitänyt esillä ulkosuomalaisten kohtaamia vaikeuksia äänestää yleisissä vaaleissa ja ehdottanut ratkaisuksi kirjeäänestyksen käyttöönottoa.

Ulkosuomalaisparlamentin 20-vuotisjuhlaistunnossa on ilo todeta, että hallitus valmisteleekin kirjeäänestyksen käyttöönottoa. Kirjeäänestys on tulossa mahdolliseksi ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

Monilla ulkosuomalaisilla on kohtuuttoman pitkä matka äänestyspaikalle ja ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuus on merkittävästi kotimaassa asuvia heikommalla tasolla. Tähän kirjeäänestys voi tuoda ratkaisun.

Kirjeäänestys tulee edellyttämään äänestäjältä suurempaa omatoimisuutta kuin äänestäminen vaaliviranomaisen läsnä ollessa. Niinpä yhteistyö Ulkosuomalaisparlamentin ja Suomi-Seuran kanssa uudesta äänestystavasta tiedottamisessa ja äänestäjien opastamisessa tulee olemaan merkittävässä roolissa.

[Kansainvälinen liikkuvuus]

Arvoisa yleisö,

Myös 90-vuotias Suomi-Seura viettää juhlavuotta. Suomi-Seura on olemassa Suomesta lähteviä, ulkomailla asuvia ja ulkomailta Suomeen palaavia varten. Suomesta on aina lähdetty ulkomaille, milloin työn, milloin rakkauden perään ja milloin jostain muusta syystä. Sotien jälkeisen maastamuuton aallon harja sijoittuu 60- ja 70-luvun vaihteeseen, jolloin Suomesta lähdettiin erityisesti Ruotsiin. Vaikka silloisiin maastamuuton lukemiin on matkaa, on selvää, että maahan- ja maastamuutto on kokonaisilmionä tarkasteltuna yhä merkittävämpää, ja liikkuvuudesta on tullut globaalia.

On tärkeää, että onnistumme ylläpitämään ja kehittämään ulkosuomalaisyhteyksiä sekä hyödyntämään Suomen kansainvälisyystyössä sen yhä kasvavan potentiaalin, jonka ulkomailla asuva suomalaisväestö tänä päivänä muodostaa.

Suomi-Seuralla on tässä työssä aivan keskeinen rooli toisaalta sillanrakentajana, toisaalta tiedotus- ja neuvontatoiminnassa. Maailman muuttuessa ja erityisesti sosiaalisen kanssakäymisen muotojen muuttuessa tarve Suomi-Seuran kaltaiselle toimijalle ei muutu, mutta tekemisen välineet ja muodot muuttuvat.

Arvoisat edustajat,

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisen toiminnan edistämisen linjauksissa, jotka julkaistiin aikaisemmin tänä vuonna, on erityispaino ulkosuomalaisten osaajien verkostolla. Linjauksissa todetaan, että ulkosuomalaisten verkottaminen suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämiseen on ensiarvoisen tärkeää. Lähiaikoina julkaistavassa toimenpideohjelmassa on useita toimia, joilla ulkosuomaisia houkutellaan verkostoon mukaan. Toivomme, että näin saamme jaettua tietoa suomalaisesta osaamisesta, opiskelu- ja työmahdollisuuksista Suomessa, sekä helpotamme verkostoitumisen kautta myös paluumuuttoa, mikäli sellainen on ajankohtaista. Tämän teemme yhteistyössä, eri ministeriöiden ja kansallisten toimijoiden kanssa, mutta ensisijaisesti teidän kanssanne.

Myös suomalainen tutkimus tarvitsee teitä. Tarvitsemme Suomeen osaajia, jotka ovat valmiita ottamaan sen ensimmäisen askeleen tutustuakseen suomalaiseen tutkimusjärjestelmään ja mahdollisesti työskentelemään korkeakoulussa, tutkimuslaitoksessa, yrityksessä tai vaikkapa julkisella sektorilla.

Perustamme myös lähetystöjen yhteyteen ja vierelle KNOWLEDGE FINLAND/TEAM FINLAND KNOWLEDGE-verkoston niihin maihin, joissa näemme erityisesti olevan lisäarvoa suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen näkyvyydestä ja yhteistyöstä niin osaamisen kuin globaalien arvoketjujen näkökulmasta.

Menemme sinne, missä Suomen pitää olla vahvemmin paikan päällä, jossa kumppanimaan ja Suomen yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet. Nämä sillanpääasemat toimivat tulevaisuudessa myös ulkosuomalaisverkostojen kanssa tiiviisti yhteistyössä.

Kansainvälisyyden edistämisen linjauksissa korostamme mahdollisuuttamme tehdä yhteistyössä maailman parasta. Tätä haluamme tehdä teidän kanssanne.

Kiitos!